

Een kwart eeuw AQUACultuur...

Door Wim van Eijk

Als een vereniging of een organisatie een jubileum heeft te vieren wordt er doorgaans even teruggeblikt, naar het ontstaan en de hoogtepunten. Ook in dit nummer treft U daar voorbeelden van aan. Ik heb de voorzitter van het Raadgevend Comité voor Visserij en Aquacultuur eens tijdens een zitting van het Europees Parlement horen zeggen: "Aquaculture is a sunrise sector". Enkele jaren geleden sprak deze zelfde persoon over aquacultuur als een "sunset sector". Ik moest aan deze woorden denken toen ik aan de ontwikkelingen van de Nederlandse en de Europese aquacultuur dacht.

De Nederlandse aquacultuur in zijn huidige vorm, het kweken van vis in een gesloten recirculatiesysteem, ontstond enige jaren voor de oprichting van het Genootschap. Midden tachtiger jaren werden - met name in Brabant - de eerste kwekerijen gebouwd met een recirculatiesysteem en begonnen enkele pioniers met het kweken van vissen. Tot op dat moment waren er al wel forelkwekerijen. Daarnaast kweekte de OVB (de organisatie ter verbetering van de binnenvisserij, inmiddels gefuseerd met de NVVS, thans Sportvisserij Nederland) al decennia diverse vissoorten...en zelfs daarvoor waren de monniken in de Middeleeuwen in de Lage landen al met karper in de weer. Het was ontegenzegglijk een echte pioniersfase want zowel de vissoort als het kweekstelsel waren anders dan tot nu toe gebruikelijk. Vijverteelt (forel, karper) en de kooiconstructies in zee (zalm) waren duidelijk andere takken van sport. Sindsdien heeft de aquacultuur in recirculatiesystemen in Nederland een grote ontwikkeling doorgemaakt.

Nevevi

In 1994 is de Nederlandse Vereniging voor

Viskwekers opgericht. Deze vereniging, de NEVEVI, ontstond uit de bestaande Vereniging Aquacultuur. De viskwekers wilden een eigen vereniging van alleen viskwekers om zodoende hun belangen beter te kunnen behartigen. In die jaren werd hoofdzakelijk paling en Afrikaanse meerval gekweekt. De oprichting van de vereniging was een eerste stap naar een meer professionele organisatie. Aanvankelijk was er weinig kennis beschikbaar, niet alleen wat betreft de vissoort maar ook het kweekstelsel was nog volop in ontwikkeling. De toenmalige viskwekers besloten gemeenschappelijk onderzoek te laten doen: het bedrijfsbegeleidingssysteem. Naast de opgedane proefondervindelijke ervaring was er een sterke behoefte om de wetenschap enkele knelpunten te laten onderzoeken en met oplossingen te komen. Door dit onderzoeksprogramma kwam meer kennis beschikbaar over visvoerders, waterkwaliteit, visgezondheid en (het gebruik van) diergeneesmiddelen. Het onderzoek naar het gebruik van diergeneesmiddelen leidde tot een handleiding over het herkennen en behandelen van visziekten. Destijds bijzonder zinvol. Het gebruik van diergeneesmiddelen is inmiddels sterk

afgenomen. Een aantal viskwekers heeft al enige jaren helemaal geen diergeneesmiddelen meer hoeven te gebruiken. Er werd een gedragscode opgesteld die door bijna alle kwekers werd ondertekend.

Groei en bloei

De sector groeide gestaag en er werd naar nieuwe soorten gekeken. Dit paste goed in het beleid en het streven naar diversiteit. De groei kon niet alleen gerealiseerd worden door meer paling of meerval te produceren. De belangstelling voor het kweken van nieuwe soorten was er wel. Helaas was het op basis van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren op dat moment niet mogelijk om een voor Nederland nieuwe soort te kweken. In overleg met het ministerie van LNV (thans LE&I) werd een aanvraag en toestemmingsprocedure opgesteld en daarmee was deze belemmerende hobbel geslecht. Nieuwe soorten werden geïntroduceerd: van garnaal (de Happy Shrimp) tot de Barramundi.

Met de instelling van het Innovatie Platform Aquacultuur werden enkele kansrijke innovatie projecten geselecteerd en financieel gesteund. Hier ging een grote stimulerende werking van uit. De Nederlandse aquacultuur groeide zowel qua volume als aantal bedrijven.

Credietcrisis

De ommekeer werd ingeluid door de financiële crisis. Het werd steeds moeilijker om nieuwe projecten gefinancierd te krijgen. Tegelijkertijd kwam er vanuit Azië veel goedkope vis op de markt.

Tegen deze concurrentie bleek de Nederlandse aquacultuur nauwelijks opgewassen. Een groot aantal bedrijven werd genooddaakt de poort te sluiten.

Het productiesysteem dat nauwelijks tot geen schadelijk effect heeft op het milieu is nu eenmaal een duurder productiesysteem. Daarbij komt dat de verkoop van

Aanbieding van gedragscode voor de viskweek door Jan van Rijsingen.

paling wordt ontmoedigd door bepaalde maatschappelijke organisaties. De stichting DUPAN spant zich in om paling te blijven verkopen. Deze paling is wat duurder omdat consumenten een financiële bijdrage leveren. DUPAN werkt aan het herstel van de aal via het uitzetten van gekweekte aal. U kon hierover lezen in de Palingwijzer die aan het vorige nummer van Aquacultuur was toegevoegd.

De sector zet zich ook in om daar waar mogelijk kostenbesparende maatregelen te nemen. Op het terrein van de duurzaamheid is de Nederlandse aquacultuur al ver.

Het lijkt nu alsof we jaren zijn teruggeworpen. Ook toen bestond de sector hoofdzakelijk uit paling- en meervalkwekers. De ambitie om te groeien is er nog steeds en ik ben ervan overtuigd dat het kweken van vis in recirculatiesystemen nog een voorspoedige toekomst zal hebben in een wereld waar water wereldwijd steeds schaarser wordt en zeker als het om drinkwater of water van een goede kwaliteit betreft.

Ik hoop dat er bij het volgende jubileum de Nederlandse viskweek weer stevig op de kaart staat.